Poradnik Młodego Drwala cz.15

Dodano: 26.02.2022

Dźwignia-obracak to kolejne narzędzie bardzo pomocne podczas ścinki i manipulacji drewna. Warto je mieć w pracy przy sobie.

Dźwignia to bardzo uniwersalne narzędzie, które pomaga drwalowi w pracy. Może służyć nam jako zamiennik klinów do obalania, bądź z zamontowanym hakiem - pozwala obracać wymanipulowane kłody w celu okrzesania ich spodniej strony. Ułatwia również ściąganie zawieszonych drzew.

Moim zdaniem dźwignia-obracak powinna być zawsze na działce roboczej.

Rozmiar ma znaczenie

Ze względu na wielkość wyróżniamy dwa typy dźwigni - długą (o długości trzonka ok. 1,30 m), oraz krótką (trzonek o długości ok. 70 cm). Skąd taka rozbieżność? Można to bardzo prosto wytłumaczyć. Długiej dźwigni używamy w drzewostanach starszych klas wieku, nawet na zrębach. Wiadomo, im dłuższa dźwignia, tym mniejszej siły musimy użyć, aby obalić lub okręcić drzewo. Jest ona jednak niestety cięższa i mniej praktyczna do przenoszenia po powierzchni od dźwigni krótkiej.

Krótkiej dźwigni używamy w drzewostanach trzebieżowych, w których średnice pnia w miejscu cięcia są mniejsze, pracujemy zazwyczaj w pojedynkę i nie mamy zbyt dużo miejsca na operowanie

długą dźwignią. Kompaktowe rozmiary ułatwiają przemieszczanie się, a co więcej - coraz częściej dzięki specjalnej stopce z obuchem, możemy nią zastąpić siekierę i taką właśnie dźwignią pobijać kliny.

Która lepsza?

Z własnego doświadczenia mogę podpowiedzieć, że z dłuższą dźwignią pracuje się mimo wszystko lżej. Nawet jeżeli samemu ścinamy drzewa. Mniej zmęczy nas praca podczas ścinki, kręgosłup przejmuje mniejsze obciążenie. Okręcanie zawieszonego drzewa również staje się prostsze i mniej pracochłonne, niż podczas pracy krótką dźwignią. Długa dźwignia co prawda jest również cięższa i mniej poręczna ale mimo wszystko nie utrudnia nam zbyt mocno pracy. Możemy jej używać również na cieńszych drzewach.

Mniejszy obracak jest poręczniejszy, łatwo się go przenosi i przemieszcza po powierzchni ale niestety jeżeli zawiesimy podczas ścinki grubszą sztukę, możemy mieć problem z jej ściągnięciem. Hak obracaka łatwiej się wówczas wypina, a drwal musi się szarpać ze sztuką, ponieważ do krótszej dźwigni potrzebuje użyć znacznie więcej siły, niż było to w przypadku z dźwignią długą.

Z boczną listwą

Technika ścinki z boczną listwą przytrzymującą jest jedną z najbardziej uporządkowanych metod. Co to znaczy? Drwal wszystkie narzędzia ma pod ręką, nie robi zbyt wielu niepotrzebnych ruchów, ani nie biega chaotycznie wokół drzewa.

Ścięcie drzewa tą metodą jest możliwe, po jednym przejściu wokół drzewa. Jak to zrobić? Po przygotowaniu miejsca ścinki (wycięciu ew. podszytu, podkrzesaniu pnia do wysokości ramion, itd.) przystępujemy do wykonaniu rzazu podcinającego, klinowego. Stoimy z przodu naszego pnia, lekko przesunięci na bok. Wybieramy kierunek obalania i wykonujemy cięcie ukośne oraz poziome.

Po wykonaniu prawidłowego rzazu podcinającego podcinamy zawiasę z prawej strony (patrząc od przodu na rzaz podcinający). Przypomnę, że skrócenie zawiasy powinno wykonać się o 1/10 średnicy pnia w miejscu cięcia wyżej, niż pozioma płaszczyzna rzazu podcinającego. Jest to wysokość naszego progu bezpieczeństwa, który ułatwia obalenie. Po skróceniu zawiasy przechodzimy na lewą stronę drzewa (patrząc od tyłu drzewa - za rzazem podcinającym). Odcinamy zbędną korę z tyłu pnia. Dlaczego jest to takie ważne? Jeżeli zostawimy korę, stopka naszego obracaka nie wejdzie do końca w rzaz ścinający i nie będzie miała oparcia, potrzebnego do uniesienia i obalenia pnia. Podczas podnoszenia pnia nieodcięta kora obłamie się, a my będziemy musieli szybko poprawić umiejscowienie stopki, co nie jest do końca bezpieczne - drzewo może się wówczas niebezpiecznie cofnąć i przełamać w odwrotnym kierunku do zamierzonego. Po odcięciu kory przystępujemy do wykonania rzazu ścinającego, uprzednio krzycząc głośno "UWAGA!" i lustrując przedpole ścinanego drzewa.

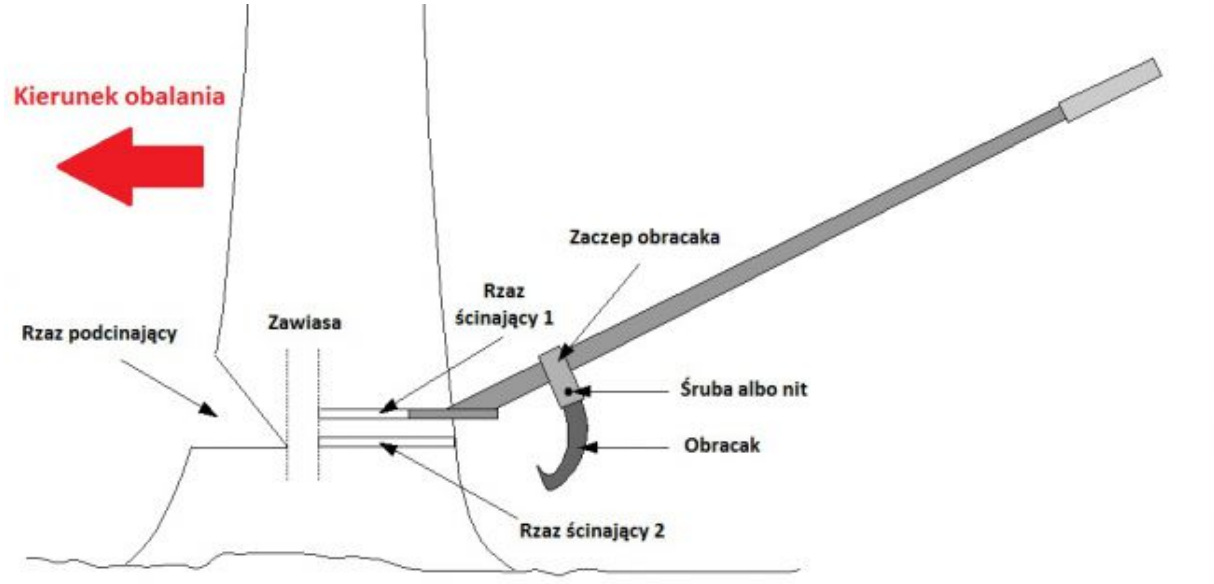
Rzaz ścinający prowadzimy na wysokości skrócenia zawiasy, na szerokość ok. 3/4 średnicy pnia w miejscu cięcia. Prowadząc cięcie w ten sposób pozostawiamy tzw. boczną listwę przytrzymującą, która zabezpiecza drzewo przed przedwczesnym obaleniem. Pamiętajmy aby nie pozostawić jej zbyt mało - wówczas moglibyśmy nie mieć wpływu na kierunek upadku ścinanej sztuki. Pamiętamy także o zachowaniu odpowiedniej szerokości zawiasy (1/10 średnicy pnia w miejscu cięcia).(!)

Obalenie czyli upadek

Po uformowaniu zawiasy wbijamy sztyletowo prowadnicę z łańcuchem tnącym jeszcze w drewno ale tylko ok 1 - 2 cm wgłąb pnia. Pozwala to na wycięcie zakrzywienia zawiasy, spowodowanego zaokrągleniem czubka prowadnicy. Drwal, który nie wykona tego manewru często ma problem z obaleniem drzewa, ponieważ włókna, które pozostają nie wycięte w omówiony sposób, są dość trudne do zerwania dźwignią - obracakiem.

Następnie odkładamy pilarkę po prawej stronie drzewa (patrząc od tyłu), tuż przy listwie bocznej. Prostopadle do osi pnia wkładamy stopkę obracaka w rzaz ścinający dopychając go maksymalnie do środka pnia. Lustrujemy przedpole, ponownie krzyczymy "UWAGA!" i przystępujemy do odcięcia bocznej listwy przytrzymującej. Stojąc po lewej stronie dźwigni obracaka, chwytamy pilarkę i cięciem poziomym, prostopadłym do osi pnia odcinamy naszą listwę. Cięcie prowadzimy poniżej płaszczyzny pierwotnego rzazu ścinającego, w którym znajduje się nasza dźwignia. Dzięki temu unikamy ryzyku zahaczenia łańcuchem o stopkę dźwigni. Po przecięciu listwy słyszymy charakterystyczne pęknięcie, ale uwaga - drzewo może samoczynnie ruszyć. Wówczas odchodzimy od pnia przygotowaną wcześniej ścieżką oddalania, na min. 5 metrów. Ważne, aby zerkać, czy nikt nie znajduje się w strefie zagrożenia, oraz czy sztuka nie zmienia kierunku "lotu".

Jeżeli drzewo nie ruszyło, odkładamy pilarkę (nie pod nogi, ale na bok w bezpieczne miejsce) i chwytamy dźwignię, stojąc dokładnie za nią, tak aby mieć prosty kręgosłup oraz ugięte kolana.

Wstając z kolan unosimy pień dźwignią, powodując jego przechylenie i upadek. Po ruszeniu pnia natychmiast odchodzimy na bezpieczną odległość.

Po prawidłowej ścince i obaleniu drzewa podchodzimy do niego i manipulujemy drewno na sortymenty ale o tym opowiem już innym razem.

Od Autora

Dzisiaj trochę o krzyczeniu w lesie. Dlaczego opisałem, że dwukrotnie powinniśmy krzyczeć "UWAGA!", a nie tylko raz? Otóż lepiej jest dwa razy kogoś ostrzec, niż zrobić to zbyt późno albo wcale. Pamiętajmy - w momencie, gdy drzewo już ruszy, nikt na żaden krzyk nie zdąży zareagować. Niby błahostka, a jakże ważna. I kolejna anegdota z kursu drwala, które prowadziłem - z grupą kursantów byliśmy na działce zrębowej, wycinaliśmy spory kawał lasu. Rano przystąpiliśmy do pracy, aż nadszedł czas drugiego śniadania. Zjedliśmy śniadanie, a po nim mieliśmy wrócić do pracy. Jeden z kursantów podciął już kolejną sztukę, ma rozpocząć rzaz ścinający. Krzyknął "UWAGA!" i zza sterty gałęzi wyłonił się nam grzybiarz! Krzyk uwaga uratował mu życie, bo żadne z nas tam obecnych go nie widział, a warto również zaznaczyć że teren mieliśmy bardzo dobrze oznaczony odpowiednimi tablicami ostrzegawczymi.

Co sobotę będziemy przypominać kolejne części naszego "Poradnika Młodego Drwala":

Cz. 1 - Dlaczego drwale w Polsce nie używają dodatkowego osprzętu?

Cz. 2 - Taśma miernicza

Cz. 3 - Kleszcze do drewna

Cz. 4 - Klupa i inne dodatki w pasie drwala

Cz. 5 - Ostrzenie piły na stojąco

Cz. 6 - Łańcuch i jego parametry

Cz. 7 - Jak prawidłowo naostrzyć piłę?

Cz. 8 - Tankowanie pilarki

Cz. 9 - Elementy bezpieczeństwa w pilarce

Cz. 10 - Jak bezpiecznie obchodzić się z pilarką?

Cz. 11 - Planowanie prac

Cz. 12 - Szlaki operacyjne od podszewki

Cz. 13 - Zanim zaczniesz ścinać

Cz. 14 - Tirfor

Cz. 15 - Ścinka drzew z dźwignią - obracakiem

Cz. 16 - Parametry pniaka

Cz. 17 - Ścinka drzew standardowych

Cz. 18 - Ścinka drzew pochylonych zgodnie z kierunkiem obalania

Cz. 19 - Ścinka drzew pochylonych niezgodnie z kierunkiem obalania

Cz. 20 - Ścinka drzew nietypowych (hubiastych, dziuplastych, z wieloma pniami, z pękniętym pniem, przy liniach energetycznych)

Cz. 21 - Zawieszenia

Cz. 22 - Okrzesywanie

Cz. 23 - Metody Okrzesywania

Cz. 24 - Przerzynka

Cz. 25 - Serwis i utrzymanie pilarki

Cz. 26 - Klin Klinowi nierówny

JH

Komentarze (0)

Nie dodano jeszcze żadnego komentarza.